

Tämä on rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Wasenius, E. & Stolt, M. (2022). Terveysthuollon kasvava hiilijalanjälki vauhdittaa ilmastonmuutosta. *Podoprintti*, 1, s. 5-7.

This is an electronic reprint of the original article.
This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Wasenius, E. & Stolt, M. (2022). Terveysthuollon kasvava hiilijalanjälki vauhdittaa ilmastonmuutosta. *Podoprintti*, 1, pp. 5-7.

© Suomen jalkojenhoitajain ja jalkaterapeuttien liitto

Terveydenhuollon kasvava hiilijalanjälki vauhdittaa ilmastonmuutosta

– mitä jalkaterapeutti voi tehdä maapallon terveyden hyväksi?

Ilmastonmuutos on väistämätön osa maapallon tulevaisuutta, ellei väestön kulutustottumukset ja elämäntavat muutu ympäristöä vähemmän kuormittaviksi. Nykyiset vaihtelut ilmastossa ovat tuoneet mukanaan erilaisia näkyviä muutoksia, mm. korkeampia lämpötiloja, merenpinnan nousua, kuivuutta ja tulvia. Nämä muutokset ovat vaikuttaneet suorasti tai epäsuorasti jo miljoonien ihmisten terveyteen. Ilmastonmuutoksen on huomattu lisäävän mm. allergioita, astmaa, mielenterveyden ongelmia, aliravitsemusta, kuumuudesta johtuvia sairauksia, kuten sydän- ja verenkiertoelimistön häiriöitä ja jopa ennenaikaista kuolemaa (Health Care's Climate Footprint 2019).

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on laadittu Pariisin ilmastopöytäkirja, jonka tavoitteena on hillitä maapallon keskilämpötilan nousua ja rajata lämpeneminen alle 1,5 asteeseen (UNFCCC 2015). Jotta sopimukseen päästään, muutosta tarvitaan jokaisen yksilön käyttäytymisessä ja elämäntavoissa niin kotona kuin työpaikalla. Tässä artikkelissa haastetaan jalkaterapeutteja ja jalkojenhoitajia pohtimaan oman toiminnan vaikutuksia ilmastonmuutokseen ja tuodaan esille seikkoja, joita huomioimalla voitaisiin tukea kestävää kehitystä ja vähentää ilmastokuormaa jalkaterveyden hoidossa.

HIILIJALANJÄLKI - KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN INDIKAATTORI

Ilmastonmuutoksesta puhuttaessa hiilijalanjälki ja sen suuruus ovat yleinen mittari kuvaamaan kasvihuonekaasupäästöjä, joita yksilöt ja organisaatiot päivittäin aiheuttavat joko suoraan tai välillisesti toimintojensa tai käyttämiensä tuotteiden myötä.

Elina Wasenius, MSc, tutkintovastaava, lehtori, jalkaterapeutti (AMK), Metropolia Ammattikorkeakoulu
Minna Stolt, TtT, dosentti, yliopistonlehtori, jalkaterapeutti (AMK), FEANS, FPPM RCSP(Glasg), Hoitotieteen laitos, Turun yliopisto

Laajasti katsottuna kyse on kestävästä kehityksestä, jonka tavoitteena on turvata ihmisille nyt ja tulevaisuudessa hyvän elämisen mahdollisuudet maapallon kantokyvyn rajoissa. Yhdistyneet kansakunnat (YK) on laatinut kestäväälle kehitykselle maailmanlaajuisen, 17 tavoitetta sisältävän Agenda2030 -toimintaohjelman (United Nations 2015). Monella toimintaohjelman tavoitteella on yhtymäkohtia terveydenhuoltoon ja sen hiilijalanjäljen pienentämiseen tähtääviin toimenpiteisiin, tällaisia yhtymäkohtia ovat mm. vastuullinen kuluttaminen ja ilmastoteot. Maapallon kantokyky on tulossa loppusuoralle, siksi jokaiselta jalkaterapeutilta ja jalkojenhoitajalta vaaditaan tekoja maapallon elinvoimaisuuden vahvistamiseksi ja tulevaisuuden sukupolvien hyvän elämän takaamiseksi.

TERVEYDENHUOLLON HIILIJALANJÄLKI ON KORKEA

Terveydenhuollon tehtävänä on hoitaa ihmisten terveyttä, mutta terveydenhuollon vaikutukset ilmastokriisiin ovat merkittävät. Nykyisen terveydenhuollon osuus ilmastonmuutoksessa on suuri. Arvioiden mukaan terveydenhuollon hiilijalanjälki on 4,4 prosenttia kaikista maailman päästöistä. Euroopan maat, Yhdysvallat ja Kiina muodostavat yhdessä yli puolet maailman terveydenhuollon hiilijalanjäljestä. Yhdysvaltojen terveydenhuolto on eniten koko maailmaa kuormittava terveydenhuoltojärjestelmä. Ver-

Jalkaterapeutit ja jalkojenhoitajat voivat luoda uusia, kestäväää kehitystä tukevia toimintamalleja

rattaessa Yhdysvaltojen hiilijalanjälkeä Intiaan, tuottaa Yhdysvallat 57 kertaa enemmän päästöjä henkilö kohden kuin Intia. (Health Care's Climate Footprint 2019.)

Eri maissa työskennellään erilaisten terveydenhuollon toimintatapojen ja -tarpeiden parissa, mutta yhteistä kaikille maille on, että terveydenhuolto tuottaa suorasti ja epäsuorasti kasviuonekaasuja. Suurin osa terveydenhuollon päästöistä johtuu energian ja resurssien kulutuksesta sekä kasviuonekaasujen tuotannosta ympäristöön (Health Care's Climate Footprint 2019).

Terveydenhuollon palvelut aiheuttavat noin 17 prosenttia terveydenhuollon maailmanlaajuisesta hiilijalanjäljestä. Epäsuorat päästöt, esimerkiksi energialähteet kuten sähkö, höyry, jäädytys ja lämmitys muodostavat 12 prosenttia. Suurin osa päästöistä, 71 prosenttia johtuu terveydenhuollon toimitus- ja hankintaketjuista, kuten tavaroiden ja palveluiden tuotannosta, kuljettamisesta, käytöstä ja hävittämisestä. (Health Care's Climate Footprint 2019).

Jalkaterapian ja jalkojenhoidon ammattilaisten vastuulla on osaltaan vaikuttaa kestävään terveydenhuoltojärjestelmään, jolloin tavoitteena on ilmastonmuutoksen hillitseminen. Terveydenhuollon hiilijalanjälki on suorassa yhteydessä terveydenhuollon suurentuneeseen kuluttamiseen, jossa jalkaterapeutit ja jalkojenhoitajat voivat tehdä oman osansa kulutuksen hillitsemisessä.

JALKATERAPEUTTIIEN KEINOT ILMASTONMUUTOKSEN TORJUMISESSA

Ilmastonmuutos etenee, ellei toimenpiteitä ryhdytä tekemään heti. Jalkaterapeutit ja jalkojenhoitajat

voivat luoda uusia, kestäväää kehitystä tukevia toimintamalleja. Ammattikuntana tavoite on toimia vastuullisesti ja pyrkiä vähentämään työpaikkojen tuottamia päästöjä. Taulukkoon 1 on koottu esimerkkejä kestäväää kehitystä tukevista toimintamalleista. Osa niistä on jo varmasti käytössä, osa vielä harkinnassa ja osa täysin uusia. Pienilläkin kestäväää kehitystä tukevilla valinnoilla on suuri merkitys ilmastonmuutoksen hidastamisessa. Vähentämällä päästöjä ja levittämällä näitä toimintamalleja muille terveydenhuollon ammattilaisille, voidaan yhteisin voimin varmistaa terve planeetta ja terveet ihmiset tulevaisuudessakin.

LÄHTEET

1. Health Care's Climate Footprint. 2019. How the health sector contributes to the global climate crisis and opportunities for action. Health Care Without Harm and Arup. Climate-smart health care series, Green Paper No. 1. <https://www.arup.com/perspectives/publications/research/section/healthcares-climate-footprint>.
2. UNFCCC. 2015. Report of the Conference of the Parties on Its Twenty-First Session, Held in Paris from 30 November to 13 December 2015. Addendum-Part Two: Action Taken by the Conference of the Parties.
3. United Nations. 2015. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development <https://sdgs.un.org/2030agenda>
4. Evans A.M. 2021a. Sustainable healthcare – Time for 'Green Podiatry'. Journal of Foot and Ankle Research 14, 45. <https://doi.org/10.1186/s13047-021-00483-7>
5. Evans A.M. 2021b. 'Green podiatry' - reducing our carbon footprints. Lessons from a sustainability panel. Journal of Foot and Ankle Research 14, 59. <https://doi.org/10.1186/s13047-021-00497-1>

Pienilläkin kestävästä kehitystä tukevalla valinnoilla on suuri merkitys ilmastonmuutoksen hidastamisessa.

Taulukko 1. Jalkaterapeutti, valitse viisaasti – ehdotuksia kestävästä kehityksen tukemiseen (Evans 2021a,b)

- Huomio jätteiden oikeanlainen lajittelu ja kierrättäminen. Jos mahdollista, niin käytä tuotteet uudelleen; kierrätä muovi, paperi, elektroninen jäte ym.
- Kuluta tarvikkeita järkevästi ja niin vähän kuin mahdollista, esimerkiksi käytä pohjallismateriaaleja säästeliäästi.
- Vaihda muovituotteet kompostoitaviin aina, kun se on mahdollista. Tällaisia ovat esimerkiksi muoviset esiliinat ja kertakäyttöhanskat.
- Mieti, voisiko pohjallismateriaaleista löytyä jotakin luontoystävällisempää tuotetta.
- Vaihda hoitotuotteet luontoystävällisemmiksi.
- Mieti tarkkaan, milloin ohjaat asiakasta uusien kenkien hankintaan.
- Käytä terapeuttista harjoittelua hoitomuotona aina kun mahdollista. Tämä hoitomuoto ei kuluta mitään.
- Kannusta asiakkaita hankkimaan jalkaterveyttä liikunnan avulla mm. kävelemällä, pyöräilemällä -hyödyllistä terveydelle ja liikunnasta ei tule päästöjä.
- Käytä kulkemiseen hiilineutraalia vaihtoehtoa tai siirry paikasta toiseen kävellen, jos mahdollista.
- Mieti tarkkaan, onko hoito aina tarpeellista asiakkaan vaivan kannalta.
- Hyödynnä sähköistä viestintää.
- Käytä luontoystävällisiä siivoustuotteita.
- Älä käytä myrkyllisiä kemikaaleja ja muista hävittää ne oikein.
- Käytä uusiutuvia energianlähteitä.
- Mieti, voisiko normaalin käynnin korvata etävastaanotto.
- Kuluta niin vähän kuin mahdollista. Huomioi tässä myös valo, vesi, tietokone, ilmastointi ym.

